

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Κείμενο 1

Ο μύθος των απολιτίκ νέων

Ένα λογικό άλμα κάνουν όσοι διατείνονται ότι οι νέοι απέχουν επειδή είναι απαθείς ή αδιάφοροι. Η αντίληψη αυτή έχει τις ρίζες της στις δεκαετίες του '80 και του '90, όταν κυριαρχούσε η διάκριση ανάμεσα στους «πολιτικοποιημένους» και στους «απολιτίκ». Η πολιτική συμμετοχή είχε ιδεολογική θεμελίωση, έντονη χειραφετητική διάσταση και έπαιρνε σχεδόν αποκλειστικά τη μορφή της κομματικής στράτευσης. Η πολιτική αδιαφορία αντιμετωπιζόταν με περιφρόνηση. Στην πραγματικότητα άνθρωποι με περιορισμένη πρόσβαση στις πηγές ενημέρωσης, ασθενή βαθμό κοινωνικοποίησης και συχνά και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είχαν χαμηλό βαθμό πολιτικοποίησης.

Με τη γενεακή ανανέωση, ωστόσο, η εικόνα αυτή άλλαξε ριζικά. Οι νέοι που σήμερα κατηγορούνται για αδιαφορία, έχουν συνολικά υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης, καλύτερη ενημέρωση και βαθύτερη κατανόηση των κωδίκων επικοινωνίας. Ταυτόχρονα, δεσμεύονται σε πρωτοβουλίες της κοινωνίας πολιτών, αναλαμβάνουν κινηματική δράση, εμπλέκονται σε δραστηριότητες αναδιανεμητικού χαρακτήρα, υπογράφουν ψηφίσματα, παίρνουν μέρος σε διαμαρτυρίες, κάνουν δωρεές σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι νέοι πριν από είκοσι χρόνια. Οι δράσεις όμως αυτές περνούν απαρατήρητες. [...]

Οι σημερινοί νέοι ¹εμφороούνται πολύ περισσότερο από ²μεταϋλιστικές αξίες. Τους απασχολούν η κοινωνική ανισότητα, τα δικαιώματα των γυναικών και των ομοφυλοφίλων, η έμφυλη βία, το περιβάλλον, η εκπαίδευση. Τα θέματα αυτά όμως κρίνονται συχνά δευτερεύουσας σημασίας και είναι δύσκολο να διεισδύσουν στον λόγο των κομμάτων.[...] Αυτό που θα έπρεπε να σκεφτούν τα κόμματα είναι πώς θα εισαγάγουν στον λόγο, αλλά και στην καθημερινή τους στάση, έστω κάποια από τα παραπάνω ζητήματα. Οι νέοι δεν θα έρθουν από το μέσο. Θα έρθουν για το μήνυμα.

Χαριτίνη Καρακωστάκη, 03 Οκτωβρίου 2022 - 11:00, Από τον Τύπο, (ελαφρώς διασκευασμένο)

* Η κ. Χαριτίνη Καρακωστάκη είναι πολιτική επιστήμων, διδάκτωρ Κοινωνιολογίας στην EHESS

¹κυριαρχούμαι από ένα συναίσθημα ή μία ιδέα

²μεταϋλισμός= η στροφή σε έννοιες βαθύτερες που υπερβαίνουν την ύλη

Κείμενο 2

Ξέρουμε να ακούμε τον πολιτικό λόγο των νέων;

Τι σχέση έχουν οι νέοι και οι νέες με την πολιτική σήμερα; Όλο και συχνότερα τα τελευταία χρόνια διατυπώνεται ως κοινός τόπος ότι νεολαία και πολιτική ακολουθούν πορείες ασύμπτωτες. Διαπίστωση ειπωμένη συνήθως ως παράπονο, εμπεριέχει στον πυρήνα της κριτική, συχνά ψόγο, απέναντι σε μια νεολαία που ενδεχομένως θα θέλαμε να ήταν αλλιώς. Παρόλα αυτά, οι κινητοποιήσεις των εφήβων [...] είναι ενδεικτικές του ότι πιθανόν η εκτίμησή μας να είναι εσφαλμένη – ότι στους κόλπους της νεολαίας αναπτύσσεται ένας πολιτικός προβληματισμός, που όμως, με τον τρόπο που εκφέρεται, δεν έχουμε συνηθίσει να διαβάζουμε.

Για ποια ζητήματα συζητούν σήμερα οι νέοι; Τα δικαιώματα, η διαφορετικότητα και οι πολιτικές συμπερίληψης, η περιβαλλοντική κρίση, τα αδιέξοδα στην προοπτική επαγγελματικής αποκατάστασης, ζητήματα ηθικής σε σχέση με τη συνύπαρξή μας με τα άλλα έμβια όντα του πλανήτη, η μη βιωσιμότητα του προτύπου της δυτικής ευημερίας είναι μερικά μόνο από όσα συζητούν. Ζητήματα βαθύτατα πολιτικά, που πηγάζουν από την καθημερινή τους εμπειρία και χειροπιαστές αγωνίες για το μέλλον. Από πού απορρέει λοιπόν η διαπίστωση ότι οι νέοι έχουν απομακρυνθεί από την πολιτική; [...]

Οι σημερινοί νέοι[...] και νέες δεν διανοούνται έναν κόσμο πριν το διαδίκτυο και την ψηφιακή εποχή. Η γενιά του Instagram, του Facebook, του Snapchat, του Twitter, του Youtube και του Netflix είναι μια γενιά που λειτουργεί με διαφορετικές αναφορές, διαφορετική σχέση με την κειμενικότητα και διαφορετικούς χρόνους από τις προηγούμενες. Η εικόνα, η διάδραση, η ταχύτητα της μετάδοσης του μηνύματος, η πολλαπλασιαστικότητα και ο διαμοιρασμός είναι συγκροτητικά στοιχεία της νεανικής κουλτούρας σήμερα. Το ίδιο και οι πυκνές αναφορές στην ποπ κουλτούρα. Σκηνές και ήρωες από κόμιξ, κινηματογραφικές ταινίες και διαδικτυακές σειρές, ατάκες και συνθήματα, διαπλέκονται με την εμπειρία, την διαμεσολαβούν και εντάσσονται στην προσπάθεια κριτικής αποτίμησής της. Και οι σκέψεις τους μοιράζονται γρήγορα, με λόγο και εικόνα, όχι πια στους φίλους, το σχολείο ή τους παραδοσιακούς τόπους κοινωνικοποίησης (ή τουλάχιστον όχι μόνο σε αυτούς), αλλά στην παγκόσμια κοινότητα των νέων, το διαδίκτυο. [...]

Οι σημερινοί νέοι μεγαλώνουν σε έναν κόσμο που η ελπίδα δεν μοιάζει προφανής. [...] Ο πολιτικός λόγος των σημερινών νέων συμπυκνώνεται γύρω από την προσπάθεια αποτροπής του κακού: καταστροφή του πλανήτη, κρατική καταστολή, καταπίεση της διαφορετικότητας. Και το κάνουν καλά. Αυτό όμως που δεν έχουν είναι η ελπίδα ότι μπορεί ο κόσμος να αλλάξει ριζικά – η προσδοκία σε αυτό που φαντάζει αδύνατο.

Σε πολλά σημεία και από αρκετές απόψεις, ο λόγος των σημερινών νέων είναι ό,τι πιο ελπιδοφόρο έχουμε – όχι μόνο για να κάνουμε διορθωτικές κινήσεις, αλλά για να αλλάξουμε ριζικά μια πορεία που έχει αποδειχθεί ότι οδηγεί κατευθείαν στον γκρεμό.

Της Αιμιλίας Σαλβάνου, Σεπ 29, 2019 – 18:09, Από τον Τύπο, (ελαφρώς διασκευασμένο)

** Ιστορικός, διδάσκει νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία στο ΑΠΘ και ευρωπαϊκή ιστορία το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο.*

Κείμενο 3

Μήνυμα του ετοιμοθάνατου ποιητή στη νεολαία

Εσείς οι νέοι άνθρωποι των εποχών που έρχονται
Και της καινούργιας χαραυγής πάνω στις πολιτείες
Που δε χτίστηκαν ακόμα, και σεις
Που δε γεννηθήκατε, ακούστε τώρα
Τη φωνή τη δική μου, που πέθανα
Όχι δοξασμένα. [...]

Ούτε μια λέξη
δεν ξέρω να πω σε σας, γενιές των εποχών που έρχονται,
μήτε μια υπόδειξη θα μπορούσα να σας κάνω
με δάχτυλο τρεμάμενο, γιατί πώς το δρόμο να δείξει
αυτός που δεν τον διάβηκε.

Γι' αυτό σε μένα που τη ζωή μου
Έτσι σπατάλησα άλλο δε μένει
Παρά να σας ζητήσω
Να μη δώσετε προσοχή σε λέξεις
Που βγαίνουν από το δικό μας
Σάπιο στόμα, μήτε και συμβουλή
Καμιά να μη δεχτείτε
Απ' αυτούς που στάθηκαν τόσο ανίκανοι,
Αλλά μόνοι σας ν' αποφασίσετε
Ποιο το καλό για εσάς και τι σας βοηθάει
Τον τόπο να χτίσετε που εμείς αφήσαμε
Να ρημάξει σαν την πανούκλα,
Και για να κάνετε τις πολιτείες
Κατοικήσιμες.

Μπέρτολντ Μπρεχτ, 76 ΠΟΙΗΜΑΤΑ, εκδ. Θεμέλιο, μετάφραση Μάριου Πλωρίτη

A. Να αποδώσετε περιληπτικά την απάντηση που δίνει η συγγραφέας του Κειμένου 1 σε όσους ισχυρίζονται ότι οι σύγχρονοι νέοι δεν είναι πολιτικοποιημένοι σε 60 – 70 λέξεις.

Μονάδες 20

B1. Χαρακτηρίστε τις ακόλουθες προτάσεις με την επιλογή Σωστό-Λάθος, αξιολογώντας το περιεχόμενο των κειμένων.

1. Η «απολιτική» στάση κατά τις δεκαετίες του '80 – '90 θεωρούνταν ένδειξη ανεξαρτησίας και ιδεολογικής ελευθερίας. **(Κείμενο 1)**
2. Η συγγραφέας του **Κειμένου 1** στην τελευταία παράγραφο δεν είναι απολύτως βέβαιη για το συμπέρασμα στο οποίο οδηγείται, ότι δηλαδή αυτό που μπορεί να προσελκύσει τους νέους είναι το περιεχόμενο του πολιτικού λόγου των κομμάτων και όχι το μέσο μετάδοσής του.
3. Η πρώτη παράγραφος του **Κειμένου 2** αναπτύσσεται με αντίθεση.

4. Το περιεχόμενο του πολιτικού προβληματισμού των νέων θεμελιώνεται στην αντιμετώπιση των κακώς κειμένων της εποχής. **(Κείμενο 2)**
5. Η συγγραφέας του **Κειμένου 2** στην τελευταία παράγραφο χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο, γιατί εκφράζει το καθολικό βίωμα της δικής της γενιάς μιλώντας ως εκπρόσωπος των νέων.

Μονάδες 10

B2. Να σχολιάσετε τον συσχετισμό του τίτλου του κειμένου 2 με το περιεχόμενό του (μονάδες 4) καθώς και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα στο οποίο οδηγεί η μορφή του (μονάδες 6);

Μονάδες 10

B3α. Με ποιον τρόπο η συγγραφέας του Κειμένου 1 οργανώνει τον ισχυρισμό της στη δεύτερη παράγραφο [«Με τη γενεακή ανανέωση, ωστόσο, ... αυτές περνούν απαρατήρητες. [...]»;

Μονάδες 8

B3β. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 2 η συγγραφέας χρησιμοποιεί εκτεταμένα το ασύνδετο σχήμα. Αφού εντοπίσετε ενδεικτικά ένα σημείο (μονάδα 1), να εξηγήσετε πώς εξυπηρετεί η επιλογή αυτή την πρόθεση της συγγραφέα (μονάδες 3) και το περιεχόμενο της παραγράφου (μονάδες 3).

Μονάδες 7

Γ. Ο ποιητής προβαίνει σε κριτική για τη γενιά του και εναποθέτει τις ελπίδες του στους νέους «των εποχών που έρχονται». Πώς η συνειδητοποίηση των σφαλμάτων της γενιάς του καθόρισε το περιεχόμενο της έκκλησής του προς τους νέους; Αξιοποιήστε για την απάντησή σας τρεις κειμενικούς δείκτες. Εσείς προσωπικά τι θα απαντούσατε στον ποιητή τόσο για τη στάση του απέναντι στη γενιά του, όσο και για την προσδοκία του από τη γενιά τη δική σας; (λέξεις 150 -200)

Μονάδες 15

Δ. Η συγγραφέας του Κειμένου 2 ισχυρίζεται: «Ο πολιτικός λόγος των σημερινών νέων συμπυκνώνεται γύρω από την προσπάθεια αποτροπής του κακού: καταστροφή του πλανήτη, κρατική καταστολή, καταπίεση της διαφορετικότητας. Και το κάνουν καλά.». Της απευθύνετε μία επιστολή στην οποία παρουσιάζετε από τη δική σας πλευρά το περιεχόμενο του πολιτικού προβληματισμού της γενιάς σας, δηλαδή τα μεγάλα προβλήματα που σας απασχολούν και προσδοκάτε να επιλύσει η σύγχρονη δημοκρατία. Στη συνέχεια της αναφέρετε τους τρόπους με τους οποίους συμμετέχετε ενεργά στην πολιτική ζωή, αντικρούοντας έτσι όσους σας κατηγορούν για απαθείς πολίτες. (λέξεις 350- 400)

Μονάδες 30

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Ευχόμαστε επιτυχία!!!